

EUROOPAN KESKUSPANKKI

TARGET 2 -SEURANTARAPORTTI

Johdanto

EKP:n neuvosto päätti 24.10.2002 TARGETin (TARGET 2:n) pitkän aikavälin kehitysstrategiasta. Päätöksen keskeisestä sisällöstä kerrottiin samana päivänä julkaistussa lehdistötiedotteessa. Tavoitteiksi ilmoitettiin TARGET-järjestelmän tekninen yhdentyminen, koko eurojärjestelmän yhteinen hinnasto kotimaisille ja maasta toiseen välitettävälle maksuille sekä yhdenmukainen palvelutaso. TARGET 2:n periaatteita ja rakennetta koskeva kannanottopyyntö esitettiin 16.12.2002, ja yhteenveto vastauksista julkaistiin 13.7.2003.

Kolme keskuspankkia – Ranskan keskuspankki, Italian keskuspankki ja Saksan keskuspankki – ilmoitti 28.7.2003 EKP:n pääjohtajalle olevansa valmiita tarjoamaan perustan yhteiselle jaettavalle laitealustalle (Single Shared Platform, SSP) muokkaamalla soveltuvin osin jo olemassa olevaa TARGET I -infrastruktuuria ja yhdistämällä siihen tarvittavat uudet osat (ns. rakennuspalikkalähestymistapa). Vuoden 2003 lopussa muutkin eurojärjestelmän keskuspankit olivat ilmoittaneet olevansa halukkaita ottamaan käyttöön jaettavan laitealustan, kunhan järjestelmän päätöksentekoa, kustannuksia ja rahoitusta koskevat kysymykset selvitettäisiin perusteellisesti. Tämän jälkeen eurojärjestelmä on lähtenyt TARGETia koskevassa projektityössä siitä, että TARGET 2 tulee perustumaan yhteiseen jaettavaan laitealustaan.

TARGETin ominaisuuksia ja toimintoja määriteltäessä TARGETin käyttäjäkuntaa pyydettiin ottamaan kantaa asiakirjaluonnokseen yhteisen jaettavan laitealustan yleisistä toiminnallisista määrittelyistä. Kannanottojen jälkeen asiakirja viimeisteltiin, ja EKP:n neuvosto hyväksyi sen 22.7.2004.

Tänään julkaistavassa raportissa käsitellään tarkemmin monia seikkoja, jotka täytyy ratkaista, jotta keskuspankit voivat päättää, haluavatko ne siirtyä yhteisen jaettavan laitealustan käyttäjiksi. Osassa 1 käsitellään TARGET 2:n palveluihin liittyviä avoimia kysymyksiä kuten likviditeetin sammointia (pooling), ns. kotitilejä (home accounts) ja liitännäisjärjestelmien katteensiirtomenetelmiä. Osassa 2 tarkastellaan TARGET 2:n palvelujen hinnoittelua. Osassa 3 käsitellään järjestelmien liittymistä, ja osassa 4 on lisätietoja TARGET 2 -projektisuunnitelmasta.

I. TARGET 2:n palvelut

I.1 Päivänsisäisen likviditeetin sammiointi

Päivänsisäisen likviditeetin sammiointi virtuaalitilin avulla (jäljempänä likviditeetin sammiointi) mahdollistaa sen, että TARGET 2:n osapuolet voivat ryhmittää osan RTGS-tileistään ja laskea yhteen käytettävissä olevan päivänsisäisen likviditeetin niin, että se on ryhmän kaikkien tilinhaltijoiden käytettävissä. Jokainen tällaisen ryhmän jäsen voi näin suorittaa maksuja omalta tililtään ryhmän tileillä yhteensä käytettävissä olevan päivänsisäisen likviditeetin määrään asti. Likviditeettiä ei tarvitse siirtää tililtä toiselle, vaan selkeän lainsäädännön avulla varmistetaan, että ryhmän yhden jäsenen tilillä oleva velkapositio voidaan päivän sisällä kattaa ryhmän muiden jäsenten tileillä olevalla käteisellä. Päivän päättyessä tilien välisiä eroja tasoitetaan – tämän tekee joko tiliryhmän hallinnoija manuaalisesti tai tarvittaessa järjestelmä automaattisesti. Näin kaikkien ryhmään kuuluvien tilien saldot pyritään saamaan positiivisiksi ja samalla varmistetaan, että tilien saldot noudattavat mahdollisia tilinylityksille asetettuja rajoja.

Eurojärjestelmä korostaa, että päivänsisäinen likviditeetin sammiointi koskee vain maksujärjestelmiä eikä johda rahapoliittisten operaatioiden keskitettyyn toteuttamiseen.

I.1.1 Likviditeetin hallinta

Likviditeetin sammiointi edistää TARGET 2:n ja sen liitännäisjärjestelmien häiriötöntä toimintaa. Koska käytettävissä on koko ryhmän tileillä oleva likviditeetti, päivänsisäistä luottoa tarvitaan ehkä aiempaa vähemmän. Näin ollen vakuustarpeet ja järjestelmän lukkiutumisen riski pienenevät. Tämä helpottaa muun muassa niiden liitännäisjärjestelmien katteensiirtoa, joiden osapuolet voivat käyttää koko ryhmän tileillä olevaa likviditeettiä (ja tilinylitysoikeuksia).

Likviditeetin sammiointi irrottaa likviditeetin hallinnan osittain vakuudenhallinnasta, koska likviditeettiä on tarjolla koko tiliryhmälle ilman vakuuksien siirtoja, mikä pienentää TARGET 2:n käyttäjien kustannuksia. Likviditeetin sammiointi pienentää myös kustannuksia, joita aiheutuu useiden tilien hallinnasta yhdessä tai useammassa keskuspankissa. Lisäksi se neutraloi tehokkaasti päivänsisäisen likviditeetin pirstaloitumisen, joka johtuu siitä, että useammassa maassa toimivien pankkien on pidettävä tilejä useissa keskuspankeissa.

I.1.2 Lainsäädännölliset seikat

Likviditeetin sammiointi virtuaalitilin avulla olisi yleisesti ottaen juridiselta kannalta toteutettavissa euroalueen maissa. Lähes kaikkien keskuspankkien alueella voitaisiin laillistaa käteistilien käyttö vakuuksina. Tällaisten käteistilien saldoja yhdessä keskuspankissa voitaisiin käyttää toisen keskuspankin vakuutena lähes kaikkien asianomaisten oikeusjärjestelmien piirissä.

Kolmansien osapuolten vakuuksien osalta voidaan todeta, että vakuuden antajan ja velallisen, jonka velalle vakuus on asetettu, on hyvä tehdä vakuudesta asianmukainen sopimus. Tällöin riskit siitä, ettei

vakuusjärjestelyä voitaisi panna toimeen oikeudellisesti, vähenevät hyväksyttävälle tasolle, paitsi joissakin euroalueen ulkopuolisissa oikeusjärjestelmissä.

Jotta tällaiset vakuusjärjestelyt voidaan sallia, on luotava vankka säädöserusta, ja sen voimaan saattaminen vaatii vielä huolellista tarkastelua ja juridista työtä. Eurojärjestelmä arvioi myös, olisiko oikeutta osallistua tiliryhmiin rajoitettava joidenkin yhteisöjen kohdalla (kuten sivukonttorit, tytäryhtiöt ja muut erilliset oikeushenkilöt) joko oikeudellisista tai muodollisista syistä.

1.1.3 Likviditeetin sammioimiseen oikeutetut tilit

Huolellisen arvioinnin (mukaan lukien juridisen toteuttamiskelpoisuuden arviointi) jälkeen eurojärjestelmä päätti, että jaettavalla laitealustalla sammiointi sallitaan vain RTGS-tileillä¹, joita euroalueen pankit pitävät euroalueen keskuspankeissa.

Kaikilla pankeilla – mukaan lukien pankit, joilla ei ole oikeutta käyttää virtuaalitiliä – on kuitenkin mahdollisuus saada käyttöönsä yhdistetyt tilitiedot.

1.1.4 TARGETin käyttäjien mielenkiinto ja järjestelmän hinnoittelu

TARGETin käyttäjille ilmoitettiin, että likviditeetin sammioinnin arvioidut kustannukset olisivat noin 900 000 euroa vuodessa. Markkinaosapuolten keskuudessa tehty alustava tutkimus osoitti, että tämän perusteella noin 60-120 tiliä voitaisiin sammioida, jolloin tilikohtainen vuosimaksu tulisi olemaan 7 500 ja 15 000 euron välillä. Tämä summa riittäisi kattamaan likviditeetin sammioinnista aiheutuvat kustannukset. Yhdistettyjen tilitietojen hinnoittelua selvitetään tarkemmin tulevina kuukausina.

1.2 Ns. kotitileihin (home accounts) liittyvät seikat

Eurojärjestelmä on pohtinut niin sanottuja kotitilejä (home accounts), joita voidaan pitää RTGS-järjestelmän ulkopuolella (eli yhteisen jaettavan laitealustan maksumoduulin (Payment Module, PM) ulkopuolella). Tällaisia kotitilejä käytetään nykyisin etupäässä vähimmäisvarantojen, maksuvalmiusjärjestelmän ja paikallisten vakuuksien hallintaan sekä käteisnostojen suorittamiseen. Lisäksi näitä tilejä käytetään sellaisten keskuspankkiasiakkaiden transaktioiden kirjaamiseen, jotka eivät ole (eivät voi olla) RTGS-järjestelmän osapuolia. TARGET 2:ssa näitä kotitilejä voidaan pitää jaettavan laitealustan standardoidussa kotitilien moduulissa (Home Accounting Module, HAM) tai minkä tahansa keskuspankin omassa kotitilien järjestelmässä (proprietary home accounting application, PHA).

Eurojärjestelmä oli sitä mieltä, että myös markkinaosapuolten väliset transaktiot ja liitännäisjärjestelmien katteensiirrosta johtuvat transaktiot sekä avomarkkinaoperaatioihin liittyvät maksut tulisi ennen pitkää suorittaa jaettavan laitealustan maksumoduulissa. Kaikissa maissa kansalliset järjestelmät eivät kuitenkaan

¹ Lukuun ottamatta kuitenkaan etäosallistujien tilejä, sillä etäosallistujat eivät ole oikeutettuja saamaan päivänsäistä luottoa tilipankista.

välttämättä salli tällaisten transaktioiden siirtämistä jaettavalle laitealustalle välittömästi sen aloittaessa toimintansa. Tämän vuoksi eurojärjestelmä päätyi enintään neljän vuoden mittaiseen siirtymäkauteen, jonka aikana tällaiset maksut on siirryttävä suorittamaan yhteisen jaettavan laitealustan maksumoduulissa. (Siirtymäkauden lasketaan alkavan siitä hetkestä, kun keskuspankki siirtyy käyttämään jaettavaa laitealustaa.) Yleiseurooppalaisten liitännäisjärjestelmien odotetaan siirtyvän jaettavan laitealustan käyttäjiksi pian sen jälkeen, kun kaikki keskuspankit ovat liittyneet käyttäjiksi. Tilannetta arvioidaan uudelleen vuoden kuluttua TARGET 2:n käyttöönotosta.

Jotkin paikallisen keskuspankin kanssa tehtävät operaatiot (kuten vähimmäisvarantojen hallinnointiin liittyvät operaatiot, maksuvalmiusjärjestelmän käyttö sekä käteisnostot) voidaan keskuspankin valinnan mukaan suorittaa joko keskuspankin omassa kotimaisten tilien järjestelmässä tai yhteisen jaettavan laitealustan maksumoduulissa tai sen standardoidussa kotimaisten tilien moduulissa.

Kotimaisten tilien käytön suhteen valitun linjan tukemiseksi kotimaisten tilien kautta suoritettavista maksuista peritään korkeampi hinta kuin tavanomaisista TARGET 2 -maksuista. Tämä kannustaa siirtymään jaettavan laitealustan maksumoduulin käyttöön niin pian kuin mahdollista.

1.3 Liitännäisjärjestelmien katteensiirtomenetelmät

EKP:n markkinaosapuolten kanssa käymät keskustelut vahvistivat, että yhteisen jaettavan laitealustan liitännäisjärjestelmille tarjoamat kuusi yleisten toiminnallisten määrittelyjen mukaista katteensiirtomoduulia (kaksi reaaliaikaista ja neljä yhteiskirjausmoduulia) ovat välttämättömiä, koska jokainen niistä palvelee yhtä tai useampaa liiketoiminnallista tarkoitusta. Näissä moduuleissa on jo merkittävästi yhdenmukaistettu olemassa olevia käytäntöjä. Lisäksi liitännäisjärjestelmistä TARGET 2:een tulevien käteisten varojen katteensiirto tapahtuu välittömästi osallistujan jaettavalla laitealustalla olevalla RTGS-tilillä, riippumatta liitännäisjärjestelmän sijaintipaikasta. Tämä on merkittävä askel kohti markkinakäytäntöjen yhdentymistä ja harmonisointia.

Yön yli -katteensiirrosta todettakoon, että tällä hetkellä TARGET 2:n ei suunnitella olevan toiminnassa öiseen aikaan. TARGET 2:ssa on kuitenkin tarkoitus avata seuraava pankkipäivä ennalta sovituksi ajanjaksoksi sen jälkeen, kun edellinen TARGET 2 -pankkipäivä on päättynyt ja päivän lopetukseen liittyvät menettelyt on suoritettu. Tänä ajanjaksona likviditeettiä voidaan käyttää erityisesti liitännäisjärjestelmien yöllä tapahtuvaa katteensiirtoa varten. Yhteisen jaettavan laitealustan maksumoduuli avattaisiin sen jälkeen jo varhain, ja liitännäisjärjestelmien katteensiirtopyynnöt käsiteltäisiin ennen aamuseitsemää. Tämän jälkeen likviditeetti, jota ei käytetty yöllä tapahtuviin katteensiirtoihin, tulisi taas käyttöön.

Monet muut liitännäisjärjestelmien katteensiirtoon vaikuttavat seikat (kuten katteensiirron ajoituksen mahdollinen yhdenmukaistaminen, TARGET 2:n uusien järjestelyjen likviditeettivaikutusten analysointi, erilaisten katteensiirtomallien mahdollisesti herättämät sääntöjä ja strategiaa koskevat kysymykset,

etäosallistujien mahdollisuudet saada likviditeettiä, arvopaperin käyttäminen sen ostamiseksi tarvittavan luoton vakuutena, selvityksen lopullisuus jne.) vaativat lisäkeskusteluja ja tarkempaa selvitystä. Tähän on varattu aikaa vuoden 2005 alkupuoliskolla. Lisätutkimuksia edellyttävät erityisesti arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien erilaiset katteensiirtomallit (yhtenäismalli, liittymämalli tai ennakkorahoitusmalli) sekä näiden mallien yksityiskohdat.

2. Hinnoittelu

Eurojärjestelmä on luonut menettelytapoja, jotka mahdollistaisivat TARGET 2:n ydinpalvelujen kaksoishinnoittelun. Osallistajat voisivat silloin valita, peritäänkö niiltä ainoastaan tapahtumamaksu vai maksavatko ne matalamman tapahtumamaksun ja sen lisäksi perusmaksun tietyltä ajanjaksolta. Kaksoishinnoittelussa noudatettaisiin seuraavia peruseriaatteita:

- i. Sen avulla tulisi pystyä kattamaan huomattava osa TARGET 2:n kokonaiskustannuksista.
- ii. Tapahtumamaksu saisi olla suuruudeltaan enintään 0,80 euroa.
- iii. Pienimmillään (marginaalisena) tapahtumamaksu voisi olla 0,25 euroa/tapahtuma.

Edellä mainitut periaatteet on todettu simulaatioiden avulla toteuttamiskelpoisiksi, kun otetaan huomioon TARGET 2:n kustannusarvio ja maksujen kokonaisarvoa koskevat arviot. Eurojärjestelmä pyrkii valmistelemaan konkreettisen hinnoittelurakenteen TARGET 2:ta varten lähikuukausina.

Tietyt lisäpalvelut, kuten likviditeetin sammiointi ja liitännäisjärjestelmien tapahtumien katteensiirto, hinnoitellaan erikseen.

3. Järjestelmien liittyminen

Järjestelmien liittymisessä on tavoitteena, että siirtyminen nykyisestä TARGET-järjestelmästä uuteen TARGET 2 -järjestelmään on mahdollisimman vaivatonta kaikille osapuolille (keskuspankeille, rahoituslaitoksille ja liitännäisjärjestelmille). Sen vuoksi teknisten komponenttien valmistumisen jälkeen kaikki toiminta koordinoidaan, kunnes kaikki keskuspankit ovat siirtyneet jaettavan laitealustan käyttäjiksi. Järjestelmien liittymiseen liittyy paljon testaustyötä sekä TARGET 2:een siirtymisen organisointityötä.

Eurojärjestelmä on arvioinut yhtäaikaisen liittymisen edut ja haitat verrattuna maaryhmittäin liittymiseen. Yhtäaikainen liittyminen tarkoittaisi käytännössä, että TARGET 2:n ensimmäisenä toimintapäivänä kaikkien keskuspankkien ja TARGETin käyttäjien olisi liityttävä samaan aikaan yhteisen jaettavan laitealustan käyttäjiksi. Yhtäläisten kilpailumahdollisuuksien näkökulmasta olisi suotavaa, että kaikki TARGET 2:n ominaisuudet tulisivat yhtä aikaa kaikkien osallistujien käytettäviksi. Jos kuitenkin kaikki käyttäjät kaikista maista liittyisivät jaettavan laitealustan käyttäjiksi yhtä aikaa, projekti olisi huomattavan riskialtis eikä siirtymisen organisointiin jäisi minkäänlaista joustovaraa.

Tästä syystä eurojärjestelmä päätyi maaryhmittäin liittymiseen: TARGETin käyttäjät voivat liittyä jaettavan laitealustan käyttäjiksi vaiheittain ennalta sovittuina päivinä. Kussakin vaiheessa laitealustan käyttäjiksi liittyy joukko kansallisia keskuspankkeja kansallisine pankkisektoreineen. Liittymisprosessi jakautuu usean kuukauden ajalle, ja tuona aikana TARGET I:n osajärjestelmät ja jaettava laitealusta toimivat rinnakkain. Vaiheittainen liittyminen on organisoitava siten, että projekti on mahdollisimman riskitön. Samalla on tärkeää pyrkiä minimoimaan yhtäläisiin kilpailumahdollisuuksiin kohdistuvat haitat sekä keskuspankeille ja TARGETin käyttäjille koituvat kustannukset. Liittymisaikaa annetaan enintään vuosi, mutta lähtöoletuksena on, että se sujuu nopeammin (ks. osa 4). Myös muissa vastaavanlaajuisissa maksujärjestelmiin liittyvissä projekteissa (esim. CLS-järjestelmä, SWIFT) liittyminen uuteen infrastruktuuriin on järjestetty vaiheittain.

Eurojärjestelmä ottaa osapuolten tarpeet huomioon päättäessään maiden liittymisjärjestyksestä. Liittymisvaiheen hinnoittelusta päätetään sitten, kun maiden liittymisjärjestys on selvillä, ja siinä pyritään mahdollisuuksien mukaan kohtelemaan kaikkia käyttäjiä samalla tavalla.

4. TARGET 2 -projektisuunnitelma

Projektin tässä vaiheessa on asetettu joukko välitavoitteita. Niiden saavuttaminen edellyttää aina edeltävien välitavoitteiden saavuttamista.

Taulukko: Välitavoitteet 2005-2007		
1.	Maaliskuun loppu 2005	Yksityiskohtaisten toiminnallisten käyttäjävaatimusten viimeistely
2.	Huhtikuu–joulukuu 2005	Yhteinen jaettava laitealusta valmistuu
3.	Tammikuu–maaliskuun 2006	Yhteisen jaettavan laitealustan sisäinen testaus
4.	Huhtikuu–toukokuun 2006 (alustava arvio)	Hyväksymistestaus keskuspankeissa
5.	Kesäkuu–joulukuu 2006 (alustava arvio)	Asiakastestaus ensimmäisten maiden liittymisvaihetta varten (myös myöhemmissä vaiheissa yhteisen jaettavan laitealustan käyttäjiksi liittyvät TARGETin käyttäjät voisivat osallistua testaukseen)
6.	Joulukuu 2006	Toimintakokeita tuotantoympäristössä
7.	Tammikuu 2007	Ensimmäisten maiden liittymävaihe alkaa
8.	Tammikuu–syyskuun 2007	Asiakastestausta, toimintakokeita käytännössä ym. Muiden maiden liittymisvaiheet

© Euroopan keskuspankki 2005

Katuosoite: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany

Postiosoite: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany

Puhelin: +49 69 13 44 0

Internet: <http://www.ecb.int>

Faksi: +49 69 13 44 6000

Teleksi: 411 144 ecb d

Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on sallittu ei-kaupallisiin ja opetustarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan. Laadittu helmikuussa 2005.

ISBN 92-9181-551-9 (painettu julkaisu)

ISBN 92-9181-552-7 (verkkójulkaisu)